

Uppdaterad april 2023

## E-röstning från utlandet och särskild valkrets för utlandssvenskar

### Resolutionsmottagare

Justitiedepartementet

Justitieutskottet

Valmyndigheten

### Problemformulering

Ett högt och jämnt spritt valdeltagande är att föredra. Med stora skillnader i valdeltagande finns annars risken att vissa gruppers politiska preferenser inte kommer till uttryck i lika hög grad. I förlängningen kan det leda till en ojämlig politisk representation och en förd politik som i lägre grad tillgodoser underrepresenterade gruppers intressen.<sup>1</sup>

Enligt Valmyndigheten var valdeltagandet i 2022 års riksdagsval 84,21 procent av de röstberättigade.<sup>2</sup> I valet 2018 var motsvarande siffra 87,2 procent, och då låg valdeltagandet för de röstberättigade utlandssvenskarna på knappt 40 procent. Det var en ökning i förhållande till 2014 års riksdagsval där knappt 33 procent röstade.<sup>3</sup> Siffrorna för utlandssvenskarnas röstdeltagande i 2022 års val kommer senare under 2023.

I Valmyndighetens erfarenhetsrapport från de allmänna valen 2018 framgår att många utlandsmyndigheter hade upplevt ett stort tryck på röstning i utlandet samt att de märkt av ett intresse från partier och organisationer avseende utlandssvenskars deltagande i valet. Trots det valde 3 av 5 röstberättigade utlandssvenskar att inte rösta.<sup>4</sup>

Det låga valdeltagandet bland utlandssvenskar har många orsaker. I samband med valet 2022 tog Svenskar i Världen fram rapporten ”Glöm inte bort oss! - Hur ökar vi valdeltagandet bland utlandssvenskar?” i vilken det framkom att de främsta hindren för utlandsröstning var avståndet till vallokalen, svagt engagemang från de politiska partierna

---

<sup>1</sup> Sveriges kommuner och regioner, 2022. ”Vikten av valdeltagande”. Skr.se. [<https://skr.se/download/18.24f89a54180193cef70a7c66/1651066082316/SKR-Vikten-av-valdeltagande-2022-TGA.pdf>].

<sup>2</sup> Valmyndigheten, 2022. ”Fördelning av mandat i riksdagen och fastställande av vilka kandidater som har valts till ledamöter och ersättare. Resultat.val.se. [[https://resultat.val.se/protokoll/protokoll\\_Val\\_20220911\\_00\\_RD.pdf](https://resultat.val.se/protokoll/protokoll_Val_20220911_00_RD.pdf)].

<sup>3</sup> SCB, 2018. ”Analys av valdeltagande vid de allmänna valen 2018”. Scb.se. [<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/demokrati/allmanna-val/allmanna-val-valdeltagandeundersokningen/pong/statistiknyhet/allmanna-val-valdeltagandeundersokningen-2018/>]

och bristen på information om röstningsförfarandet.<sup>5</sup> E-röstning har varit ett alternativ i Estland sedan 2005. När riksdagsvalet nyligen avgjordes i Estland 2023, röstade för första gången fler online än med fysiska röstsedlar.<sup>6</sup>

Som utlandssvensk finns det två tillvägagångssätt för att rösta från utlandet: brevröstning eller förtidsröstning på ambassad och konsulat. Vid båda dessa röstförfaranden måste röstningen ske före valdagen. Förtidsröstningen öppnar tidigast 24 dagar före valdagen vid ordinarie val. Datumen som ambassaderna och konsulaten håller öppet för röstmottagning varierar.

För utlandssvenskar som fallit ur röstlängden måste brevrösten komma fram senast dagen innan valdagen för att räknas i valet. Den som bor utomlands och har fallit ur röstlängden och inte hinner anmäla sig till röstlängden i tid, kan inte rösta i Sverige även om personen skulle befinna sig i landet. Om en utlandssvensk däremot finns med i röstlängden går det bra att rösta i Sverige. Utlandssvenskarna får inte posta sin brevröst i Sverige, utan den måste alltid skickas från ett land utanför Sverige.

Förutom de hinder som redan har belysts är även vallokalernas begränsade öppettider ett problem.<sup>7</sup> Ett annat konkret hinder uppdagades i samband med valet 2022 då Svenskar i Världen blev informerade om att röstkuvert redan var hopklistrade när röstningsmaterialet kom fram till mottagare i Thailand, till följd av luftfuktigheten.

I Valmyndighetens erfarenhetsrapport från valet 2022 påtalas brister ett antal brister när det kommer till röstning från utlandet. Motsvarande brister har påtalats i tidigare erfarenhetsrapporter. Bland annat blir ett stort antal brevröster underkända när de kommer till Sverige. Utlandsmyndigheter har dessutom svårt att möta kraven för röstmottagning exempelvis gällande tillgänglighet och lokaler. Sist men inte minst uppstår problem med post och distribution som påverkas av bland annat krig, pandemi och undermålig postgång. Det kan leda till att röstningsmaterialet inte når utlandssvensken och/eller att brevrösten inte kommer fram i tid.<sup>8</sup>

Ovanstående punkter riskerar att påverka demokratin eftersom utlandssvenskarnas röster inte med säkerhet når fram.

---

<sup>5</sup> Svenskar i Världen, 2022. "Glöm inte bort oss! – Hur ökar vi valdeltagandet bland utlandssvenskar?". [<https://www.sviv.se/wp-content/uploads/2022/08/Hur-okar-vi-valdeltagandet-bland-utlandssvenskar.pdf>].

<sup>6</sup> <https://fof.se/artikel/majoritet-i-estland-rostade-online/#klarna:8d01469c-bc0b-5aff-a7f1-116f6c7016c4>

<sup>7</sup> Expressen, 2022. "Stort röstryck i Spanien – förlänger tidsfristen". Expressen.se.

[<https://www.expressen.se/nyheter/val-2022/fortidsrostningen-i-spanien--stanger-tva-veckor-fore-valet/>].

<sup>8</sup> Valmyndigheten, 2022. "Erfarenheter från valen 2022". Val.se.

[<https://www.val.se/download/18.2e258d6a185efb8ea93cda/1676389422369/erfarenhetsrapport-val-2022.pdf>].

Fram till och med 1994 var utlandssvenskarna upptagna i en särskild röstlängd och tillhörde ett specifikt valdistrikt i varje riksdagsvalkrets. I vallagen 1997 bestämdes det att utlandssvenskar överförs till det valdistrikt de senast var folkbokförda i. Den bestämmelsen finns kvar i den senaste Vallagen från 2005. Under valet 2022 fanns det 178 784 utlandssvenskar med rösträtt till riksdagsvalet.<sup>9</sup> Storleksmässigt motsvarar det ungefär Uppsala tätort.<sup>10</sup>

### Lösningsförslag

För att säkerställa att fler röstberättigade utlandssvenskar röstar i kommande val vill Svenskar i Världen lyfta fram fem konkreta förslag<sup>11</sup>:

- För att adressera problemen med långa avstånd till närmaste vallokal/utlandsmyndighet och dålig postgång, bör e-röstning införas som alternativ för svenska medborgare.
- Utlandsmyndigheterna bör införa längre och mer tillgängliga öppettider (kvällar och helger), men också utöka tidsintervallet för post- och förtidsröstning.
- Valmyndigheten bör utöka sin informationsspridning om utlandsröstning till röstberättigade utlandssvenskar. Många utlandssvenskar vet idag inte om de är upptagna i röstlängden eller vilka röstningsmöjligheter som finns.
- Regeringen bör tillsätta en utredning för att undersöka möjligheten till en särskild valkrets för utlandssvenskar. De politiska partierna skulle då kunna se hur utlandssvenskarna röstar och därmed bättre kunna profilera sig mot gruppen. I förlängningen kan det leda till ett högre valdeltagande hos utlandssvenskar och därmed stärka deras demokratiska röst.

För ökat engagemang vore det dessutom önskvärt att de politiska partiernas kommunikation även tar hänsyn till utlandssvenskarnas frågor.

---

<sup>9</sup> Valmyndigheten, 2022. ”Fördelning av mandat i riksdagen och fastställande av vilka kandidater som har valts till ledamöter och ersättare. Resultat.val.se.

[[https://resultat.val.se/protokoll/protokoll\\_Val\\_20220911\\_00\\_RD.pdf](https://resultat.val.se/protokoll/protokoll_Val_20220911_00_RD.pdf)].

<sup>10</sup> <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/miljo/tatorter-i-sverige/>

<sup>11</sup> Svenskar i Världen, 2022. ”Glöm inte bort oss! – Hur ökar vi valdeltagandet bland utlandssvenskar?”.

[<https://www.sviv.se/wp-content/uploads/2022/08/Hur-okar-vi-valdeltagandet-bland-utlandssvenskar.pdf>].